

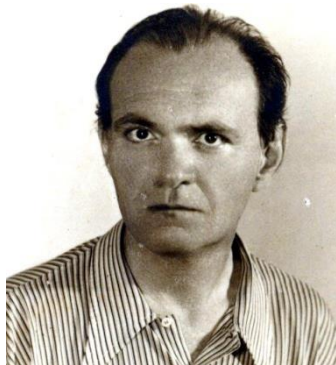
Marcel Tyberg (1893-1944)

Uit Wikipedia, de vrije encyclopedie (vertaald vanuit het Engels door Jan Coumans, 29 dec 2019)

Marcel Tyberg (Wenen, 27 jan. 1893 - Auschwitz-Birkenau, 31 dec. 1944)

Oostenrijks componist, dirigent en organist. Zijn muziek is van een laat-romantische stijl.

Biografie en Carrière

Marcel Tyberg werd geboren in een muzikale familie in Wenen. Zijn vader, Marcell Tyberg (Sr.), was een bekende violist, terwijl zijn moeder, Wanda Paltinger Tybergova, een pianiste was uit de school van Theodor Leschetizky, en een collega van Artur Schnabel. Hoewel er weinig bekend is over zijn muzikale opleiding, wordt aangenomen dat Tyberg een formele opleiding had gevolgd in orkestratie, contrapunt en harmonie buiten het ouderlijk huis. Tybergs vader was goed bevriend met de beroemde violist Jan Kubelik en de twee families kwamen bij elkaar op bezoek. Marcel wijdde liederen aan de twee dochters van Jan en, ondanks een leeftijds kloof van twintig jaar, onderhield hij een levenslange diepe vriendschap met hun jonge broer, de dirigent Rafael Kubelik. Tyberg was ook bevriend met de Italiaanse violist en dirigent Rodolfo Lipizer. Tyberg's *Piano Sonate No.1* (1920) en zijn *Symfonie nr.1* (1924) dateren allebei uit zijn tijd in Wenen. ^[1]

In 1927, na de dood van zijn vader, verhuisde Tyberg met zijn moeder naar de Kroatische stad Abbazia (Opatija), toen een deel van Italië. Om de kost te verdienen nam hij allerlei werkzaamheden aan. Hij gaf lessen in harmonie, speelde kerkorgels, dirigeerde, en - onder het pseudoniem "Till Bergmar" - produceerde hij populaire dansmuziek voor de lokale hotels (rumba's, tango's en walsen, enz.). ^{[1][2]}

Zijn *Symfonie nr.2* ging in de vroege jaren 1930 in première met het Tsjechisch Philharmonisch Orkest onder leiding van zijn vriend Rafael Kubelik. Als vrome rooms-katholiek componeerde Tyberg het *Te Deum*, die in première ging in de vergrootte Sint Jacobs kerk van Abbazia op 25 juli 1943, op de dag dat Mussolini werd gedwongen zijn functie neer te leggen. ^[1]

Toen de Duitse troepen Noord-Italië bezetten in 1943, liet de moeder van Tyberg, in overeenstemming met de nazi-regelgeving, registreren dat een van haar grootvaders Joods was geweest. Kort daarna overleed de moeder van Tyberg vanwege natuurlijke oorzaken. Vervolgens werd Tyberg gearresteerd en gedeporteerd naar de vernietigingskampen San Sabba en Auschwitz. Men heeft lang gedacht dat hij zelfmoord zou hebben gepleegd tijdens het vervoer, maar de datum van zijn overlijden werd opgetekend in Auschwitz op 31 december 1944. ^{[1][3]}

Hoe zijn muziek grotendeels bewaard bleef (toevoeging JC):

Vlak voordat hij gedeporteerd werd naar Auschwitz had Tyberg vanuit een voorgevoel al zijn partituren toevertrouwd aan familievriend Dr. Milan Mihich. Hij op zijn beurt heeft later de manuscripten doorgegeven aan zijn zoon Dr. Enrico Mihich, die in zijn jeugd muziekonderwijs had genoten van Tyberg. Toen Enrico in 1957 een positie kreeg aangeboden als kankerspecialist in het vermaarde Roswell Park Cancer Institute in Buffalo (New York State) heeft hij alle manuscripten meegenomen naar de Verenigde Staten. Al meer dan zes decennia, had de familie Mihich de manuscripten in zijn bezit en steeds bleek het zeer moeilijk iemand te vinden die zich voldoende in de manuscripten wilde verdiepen om die op waarde te kunnen schatten. Totdat in 2005 Dr. Enrico Mihich in contact kwam met dirigent JoAnn Falletta, muzikaal directeur van de Buffalo Philharmonic Orchestra. Zij zag wat zoveel anderen niet hadden gezien, nl. dat Tyberg's muziek origineel, mooi en de moeite waard was om uit te voeren en op te nemen.

Enrico Mihich en JoAnn Falletta (dirigent Buffalo Philharmonic Orchestra) bekijken vol trots een gedrukte partituur van Tyberg's Symfonie No. 3.

Aangezien de manuscripten moeilijk leesbaar en onvolledig waren, werd 'The Tyberg Project' gestart, waardoor voldoende financiële middelen beschikbaar kwamen om de manuscripten - wetenschappelijk en muzikaal verantwoord - naar de bedoelingen van de componist te kunnen ontsluiten.

Zie ook interview: [JoAnn Falletta talks about discovery of Marcel Tyberg's score](#)

Door Naxos Records zijn de volgende twee CD's uitgebracht:

- [Symfonie No.2 en de Piano Sonate No.2](#) door de het Buffalo Philharmonic Orchestra, o.l.v. JoAnn Falletta en pianist Fabio Bedini.
- [Symfonie No.3 en het Piano Trio in F-groot](#) door het Buffalo Philharmonic Orchestra o.l.v. JoAnn Falletta, en het piano trio bestaande uit Michael Ludwig (violist); Roman Mekinulov (cellist) en Ya-Fei Chuang (pianist).

Door PentaTone [\[2\]](#) is één CD uitgebracht met:

- [Mis No. 1 in G-majeur én Mis No.2 in F-majeur](#), beide voor gemengd koor en orgel, uitgevoerd door South Dakota Chorale o.l.v. Brian A. Schmidt en organist Christopher Jacobsen.

Composities^[4] van Marcel Tyberg (voor zover bekend) zijn:

Orkestwerken

- Symfonie No. 1 (1922-1924)
 - o Allegro molto (1922) – Adagio (1922)-Scherzo (31 december 1922) – finale, Allegro non troppo (12 april 1924)
- Scherzo en finale voor Schubert's onvoltooide symfonie (1927-1928)
- Symfonie nr. 2 in F-mineur (1927-1931)
 - o Allegro appassionato – Adagio – Scherzo – finale
- Symfonie nr. 3 in D-mineur (1938-1943)
 - o Andante Maestoso – Scherzo – Adagio – Rondo

Kamermuziek

- String Sextet in F-mineur, voor 2 violen, 2 altviolen, cello en contrabas (1931-1932)
 - o Allegro non troppo – Scherzo – Adagio molto Sostenuto (Tema con variationi) – Scherzo – finale
- Piano-trio in F-majeur (1935-1936)
 - o Allegro maestoso – Adagio non troppo – Rondo

Instrumentale muziek

- Piano Sonate Nr. 1 in B-mineur (1914-1920)
 - o Allegro appassionato – Larghetto (Tema con variationi) – Rondo
- Piano Sonate Nr. 2 in Fis mineur (1934-1935)
 - o Allegro con fuoco – Adagio – Scherzo – finale
- 4 Lieder zonder woorden voor piano

Religieuze muziek

- Mass No. 1, in G-majeur, voor sopraan, contralto, tenor, bas en orgel (1933-1934)
- Mass No. 2, in F-majeur, voor sopraan, contralto, tenor, Basso en orgel (1941)

Liederen

- 21 liederen op lyrisch intermezzo van Heinrich Heine
- *Rache*, tekst van Poridzky
- 5 liederen op teksten van Daisy von Adelsfeld-Salghetti
- Ave Maria
- 6 Oostenrijkse liederen voor klein orkest (drie georkestreerd voor de Heine liederen??)
- 4 liedjes in het Engels, teksten van Thomas Moore en anderen
 - *Evening Bells*, tekst van Thomas Moore
 - *To a Flower*, tekst van Barry Cornwell
 - *My Heart's in the Highlands*, tekst van Robert Burns
 -?

Bronnen

1. Redler, Zachary. "[Marcel Tyberg](#)". *The OREL Foundation*. Retrieved 20 May 2013.
2. Yadzinski, Edward (2010). "[\[Notes to Naxos CD 8.572236\]](#)". *Naxos Records*. Retrieved 21 May 2013.
3. http://oreloundation.org/index.php/composers/article/marcel_tyberg/
4. Trotter, Herman; Schiffler, Marion (7 October 2006). "[Marcel Tyberg: A Forgotten Victim of the Nazis Re-emerges](#)". *ICSM Online Journal. International Centre for Suppressed Music, SOAS, University of London*. Retrieved 21 May 2013.

Externe links

- [Marcel Tyberg Musical Legacy Fund](#), Peter Fleischmann
- [Podcast: JoAnn Falletta and the music of Marcel Tyberg](#) (Naxos blog)
- [The Rediscovery of Marcel Tyberg-article by Herman Trotter](#)
- Deze pagina is voor het laatst bewerkt op 16 november 2019, op 20:27 (UTC).